

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Evidence skutečných majitelů v roce 2023

V loňském roce opět došlo k podstatným změnám v oblasti evidence skutečných majitelů. Povinnost aktivně zjišťovat a registrovat údaje o osobách, které reálně vlastní anebo kontrolují právnické osoby a jiná právní uspořádání, je v českém právním řádu relativně nová. Z důvodu absence historicky prověřené národní úpravy a začasť také z důvodu nesprávné či neúplné implementace práva Evropské unie není její právní režim zatím pevně ukotven, což vede k častým změnám v právní úpravě. Rok 2022 v tomto směru bohužel nepředstavoval výjimku a vedl k řadě změn v této oblasti, které je nutné na začátku letošního roku zohlednit. Zásadní z těchto změn Vám představí tento článek.

Velká novela evidence

Dne 1. 10. 2022 vstoupil v účinnost zákon č. 245/2022 Sb. [\[1\]](#) (dále jen „**Novela**“), který je podstatnou novelou zákona č. [37/2021](#) Sb., o evidenci skutečných majitelů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**ZoESM**“). Novela výrazným způsobem změnila stávající pravidla evidování skutečného majitele právnických osob kvůli dřívějšímu používání nepřesné definice skutečného majitele a rozsahu soukromoprávních subjektů, které nemusely skutečného majitele evidovat.

Změna pojmu skutečný majitel

V rámci evidence se proto v současnosti již nerozlišuje mezi pojmy „*koncový příjemce*“ a „*osoba s koncovým vlivem*“, ale místo nich je používán jeden zastřešující pojem „*skutečný majitel*“. Evidence tak má nižší výpovědní hodnotu, protože již z ní není zřejmé, zda je konkrétní osoba skutečným majitelem kvůli svému prospěchu z činnosti právnické osoby nebo kvůli svému vlivu na jejím fungování. Ministerstvo spravedlnosti sice zajistilo automatickou změnu terminologie v dosavadních zápisech v evidenci, nicméně i tak doporučujeme zkontrolovat, že v případě Vaší společnosti toto skutečně nastalo, neboť přítomnost technické chyby se nedá vyloučit.

Rozšíření okruhu skutečných majitelů

Zároveň došlo i k rozšíření okruhu osob, které jsou považovány za skutečného majitele. Skutečnými majiteli korporace jsou nově také osoby, které uplatňují rozhodující vliv v korporaci, která má v dané (zkoumané) korporaci podíl větší než 25 %. Tudíž osoba ovládající společníka (zkoumané) korporace s podílem větším než 25 % bude rovněž skutečným majitelem. Tento případ je materiálním rozšířením okruhu skutečných majitelů oproti právní úpravě před Novelou, kdy nově může být skutečným majitelem i 40% společník korporace, která vlastní 26% podíl ve zkoumané korporaci (podle právní úpravy před Novelou by se v tomto případě podíly mezi sebou násobily a nešlo by o skutečného majitele). V tomto směru je tedy nutné zajistit, že tito skuteční majitelé budou do evidence nově zapsáni.

Pro přehlednost upozorňujeme, že skutečným majitelem korporace budou také fyzické osoby, které mají větší než 25% podíl na (i) základním kapitálu, (ii) hlasovacích právech, nebo (iii) zisku, jiných vlastních zdrojích nebo likvidačním zůstatku. Ač je typické, že osoba bude zároveň mít jak podíl na základním kapitálu, tak podíl na zisku i na hlasovacích právech ve stejné výši, stačí splnit jeden z těchto požadavků, aby byla daná osoba považována za skutečného majitele (např. když vlastní 26% podíl na základním kapitálu, přestože nemá žádná hlasovací práva ani podíl na zisku). Nad to nemusí

nutně jít o společníky dané korporace, když skutečným majitelem může být i tichý společník nebo statutární orgán s právem na tantiémy. Doporučujeme si tedy zkontrolovat, že všechny tyto osoby jsou jako skuteční majitelé v evidenci již zapsány.

Kromě toho platí, že skutečným majitelem korporace je v obecné rovině osoba, která v ní uplatňuje rozhodující vliv i jinými prostředky – např. v případě existence dohody (i neformální) o řízení dané korporace či díky vazbě na rodinné příslušníky ve vedení korporace. Právní úprava pamatuje také na situace, kdy se standardní skutečný majitel nedá určit, přičemž v takovém případě bude nutně nechat zapsat náhradního skutečného majitele, a to osobu ve vrcholném vedení korporace. V tomto směru doporučujeme zajistit, aby byl u vaší korporace proveden zápis skutečného majitele, i kdyby mělo jít jen o náhradního skutečného majitele.

Rozšíření okruhu povinných osob

Novela také výrazným způsobem zužuje okruh osob, které nemusí evidovat skutečného majitele, protože jej nemají. Kvůli Novele vícero druhů právnických osob vypadlo ze seznamu výjimek z povinnosti evidovat skutečného majitele, a proto se u nich nově bude skutečný majitel zjišťovat. Jde zejména o společenství vlastníků jednotek, odborové organizace, církve, politické strany nebo honební společenstva. Jejich skutečnými majiteli budou typicky členové statutárního orgánu. Zákonodárce zmírňuje novou povinnost evidovat skutečného majitele uloženou na tyto osoby tím, že stanovuje v novelizovaném § 38 ZoESM automatický průpis členů statutárních orgánů do evidence skutečných majitelů, přičemž zapisované údaje o fyzických osobách budou čerpány z veřejných rejstříků a z rejstříku osob. Doporučujeme ovšem kontrolu, že v případě těchto právnických osob skutečně došlo k automatickému propsání údajů a v evidenci jsou příslušní skuteční majitelé opravdu zapsáni.

Rozšíření automatických průpisů a změny v systému

V souvislosti s Novelou bylo implementováno nové rozhraní evidenčního systému, které reflektuje změny provedené Novelou. Jsou tedy používány aktualizované formuláře pro podávání návrhů na zápis a zároveň systém disponuje novými funkcemi (např. vygenerováním grafického znázornění struktury vztahů dle podávaného návrhu na zápis). Novela navíc přináší rozšíření okruhu automatických průpisů skutečného majitele, a to nejen u nově evidovaných osob (např. společenstev vlastníků jednotek, politických stran), ale i u struktur obchodních korporací, ve kterých je uplatňován rozhodující vliv na základě ovládnutí. Pokud tedy bude existovat korporátní struktura, kde se uplatňuje domněnka ovládnutí na základě 40% nebo většího podílu, bude docházet k automatickému průpisu, a to i v případě několikanásobně řetězených struktur. Do jisté míry tak mohou být výše uvedené změny v okruhu skutečných majitelů automaticky propsány bez nutnosti součinnosti dané korporace, nicméně doporučujeme si správnost takového automatického průpisu vždy zkontrolovat.

Automatické změny a lhůta pro úpravy

Změny provedené Novelou byly do podstatné míry reflektovány v evidenci bez nutnosti aktivity zapsaných osob díky činnosti Ministerstva spravedlnosti a automatickým průpisům. Nicméně nelze na toto zcela spoléhat a je potřeba si zkontrolovat, zda je zápis v evidenci proveden v souladu s Novelou.

Právnické osoby, které měly správně zaevidovaného skutečného majitele podle právní úpravy před Novelou, mají čas do 1. 4. 2023 na provedení úprav ve svém zápisu tak, aby odpovídal právnímu režimu dle Novely. Lhůtu do 1. 4. 2023 mají i právnické osoby, které doposud nemusely evidovat skutečného majitele, ale dle Novely ho již evidovat musí (např. společenství vlastníků jednotek,

politické strany), aby zajistily zápis svého skutečného majitele do evidence.

Pokud právnická osoba doposud nemá evidovaného skutečného majitele, je nutné to bezodkladně napravit. Pro tento případ neexistuje žádná výjimka a na danou právnickou osobu včetně jejích skutečných majitelů se tak v plném rozsahu uplatní právní úpravou předvídané sankce.

Budoucí nevěřejnost evidence

Poslední podstatnou změnou, která evidenci v blízké době pravděpodobně čeká, je její zneprístupnění veřejnosti. Ve svém nedávném rozsudku[2] totiž Soudní dvůr EU stanovil neplatnost ustanovení unijního práva ohledně možnosti přístupu široké veřejnosti do evidence s ohledem na právo na soukromý život a ochranu osobních údajů zapisovaných skutečných majitelů. Členským státním EU tak vznikla povinnost své evidence skutečných majitelů veřejnosti zneprístupnit a umožnit přístup pouze osobám s právním zájmem. Zatímco některé státy tak již učinily, Česká republika tento krok zatím nepodstoupila. Je však pravděpodobné, že k němu v blízkém časovém horizontu dojde.

Závěr

Nedávnou novelizací ZoESM došlo zejména k (i) úpravě definice skutečného majitele, (ii) změně v okruhu osob považovaných za skutečného majitele, (iii) opuštění používání pojmů koncového příjemce a osoby s koncovým vlivem, (iv) rozšíření okruhu osob, které musí evidovat skutečného majitele (např. o společenství vlastníků jednotek), a ke (v) změnám v automatických průpisech a procesních postupech.

Doporučujeme tedy bez zbytečného odkladu pozorně zkontrolovat, že vaše právnická osoba má řádně a správně zapsané skutečné majitele v souladu s Novelou. Právnickým osobám totiž vyprší dne 1. 4. 2023 lhůta k tomu, aby změny zavedené Novelou refletovaly ve svých zápisech v evidenci a zajistily jejich soulad s Novelou. Pokud tak neučiní, vystavují se možnosti sankcí dle ZoESM. Sankcím se vystavují i právnické osoby, které dosud skutečného majitele vůbec zapsaného nemají, přičemž tyto sankce mohou odvrátit pouze bezodkladným provedením zápisu do evidence.

Mgr. Martin Heinzl,
vedoucí advokát

Mgr. Tomáš Jančar,
advokátní koncipient

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700

E-mail: info@plegal.cz

[1] Zákon č. [245/2022](#) Sb., kterým se mění zákon č. [37/2021](#) Sb., o evidenci skutečných majitelů.

[2] Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 22. 11. 2022 ve věci Luxembourg Business Registers, věc C-37/20 (Spojené věci C-37/20, C-601/20).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)
- [Nepřiznané koalice](#)
- [Společnost s podíly 50:50 - právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost - prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavateli podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci - kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)
- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)